

Politik for Natur 2019-2023

- Nordfyn tæt på kyst og fjord

Udarbejdet af: Natur & Miljø

Dato 26. juni 2019

Sags nr. S2018-22917

**nordfyns
kommune**

Indhold

Forord	3
Vision for naturen på Nordfyn	4
Strategiske mål	4
Proces	5
Nordfyns natur - kort og godt	5
Status på naturen i Nordfyns Kommune.....	6
Handleplan.....	6
Opfølgning og evaluering.....	8
Bilag 1- Sammenhæng til Vision 2021 og øvrige politikker, strategier og planer.....	10
FN's Verdensmål	11
Bilag 2 - Hvad sagde borgerne?	12
Biodiversitet:	12
Engagement:.....	12
Oplevelser:.....	12

Forord

Udviklingen i samfundet har i de seneste hundrede år lagt beslag på større og større arealer til produktion og byudvikling. Dette har medført, at mange mindre naturområder er væk, og de eksisterende er trængt og blevet mere fragmenteret som små isolerede øer i landskabet.

Fortiden kan vi ikke lave om på, men vi bør gøre os klart, hvilke naturværdier, der er værd at passe særligt på, og hvordan vi kan tage hensyn til både erhverv, borgeren, fritidsliv og samtidig bevare vores helt fantastiske natur. Vi skal passe på vores natur, både nu, men også på den natur, der skal være der for vores fremtidige generationer.

En natur med store oplevelser, et rigt dyre- og planteliv, Fyns længste kyststrækning har mange positive aspekter og muligheder. Ikke kun i forhold til naturen selv, men også i forhold til os, vores daglige liv. Naturen bruger vi til gåturen, til at koble fra og til 'bare at nyde'. Naturen har betydning for rigtig mange borgeres daglige liv.

En varieret og beskyttet natur betyder større biodiversitet. Det er væsentligt, at vi har fokus derpå, da der hvert år forsvinder rigtig mange dyre- og plantearter som følge af menneskers færden, brug af landskabet, fjord og hav. Vi påvirker naturen mere uden at vide det, og de små ændringer, som sker, når en art forsvinder, kan ikke ses med det samme. Hvis udviklingen fortsætter, vil vi opleve ændrede dynamikker i økosystemerne, og nogle dyr- og plantearter vil tage over med stor skade om naturen, og måske også for os, afhængig af arten. Det er dystre udsigter.

At udarbejde en naturpolitik er at tage ansvar og sætte prioriteringer op for de fremtidige indsatser, som vi på Nordfyn ønsker at iværksætte. Naturen er natur, men den er samtidig også med til at gøre Nordfyn attraktiv for alle som bor her, for bosætning samt for turister.

Naturpolitikken spiller sammen med Vision 2021 og kommunens grundlæggende indsatser omkring sundhed, turisme, friluftsliv og hele udviklingen af et samlet stærk Nordfyn til gavn for de næste generationer. Naturpolitikken handler således ikke kun om naturbeskyttelse, men trækker tydelige bånd til emner som benyttelse, samarbejde og formidling af natur- og kulturoplevelser.

Anders Thingholm

Formand for Teknik- og Miljøudvalget

Vision for naturen på Nordfyn

Visionen for naturen i Nordfyns Kommune bygger på bæredygtighedstanken fra Vision 2021:

”Visionen for naturen i Nordfyns Kommune er, at naturen skal højnes i kvalitet og udbredelse og derved bidrage til et attraktivt nærmiljø, understøtte en sund og aktiv hverdag, ved at varetage hensynet til plante- og dyrelivet i samspil med bosætning og erhverv”.

Naturpolitikens sammenhæng til andre politikker, strategier og planer kan ses i bilag 1.

Strategiske mål

Vi skal have forløst visionen til langsigtede mål, som kan oversættes til handlinger.

Opfyldelse af de strategiske mål er et langt sejt træk. Naturpleje kan tage årtier inden tilstanden i det pågældende naturområde ændres til en dokumenterbar bedring. Samtidig kræver forbedringer, ofte involvering af mange lodsejere. Det betyder, at processen er tidskrævende og kan trække ud, hvis der ikke er enighed blandt lodsejere. Derfor handler de strategiske mål om igangsættelse og handlinger for at nå en forbedret natur-tilstand, mens handlinger beskrevet nedenfor skal udmønte målet.

Naturpolitikken sætter 8 overordnede mål op i relation til politikens 4 fokusområder.

Biodiversitet - Engagement - Oplevelser - Kommunikation

Biodiversitet

- Vi sikrer de største naturværdier gennem fokus på sammenhæng og beskyttelse
- Vi understøtter udvikling af natur i relation til deres potentialer

Oplevelser

- Vi understøtter livskvalitet gennem nærhed og variation i hverdagsnaturen og naturen i landskabet
- Vi muliggør autentiske og store naturoplevelser for besøgende og turister i vores naturperler

Engagement

- Vi vil facilitere at private lodsejere selv forestår naturforbedringsprojekter
- Vi vil i samarbejde med borgere og interesseorganisationer tage initiativer og nytænkning naturpleje og naturoplevelsen, så de næste generationer kender naturens værdi for et sundt og aktivt liv

Kommunikation

- Vi inddrager interesseorganisationer og borgere i alle aldre i tiltag og projekter, da dialog er en forudsætning for at skabe værdi for samfundet

Udvikling og vedligeholdelse af naturområder skal ske gennem løbende og ligeværdig dialog mellem kommune og lodsejer

Proces

Teknik- og Miljøudvalget har besluttet, at der skal udarbejdes en naturpolitik for at styrke indsatsen på miljøområdet i september 2018. I december måned 2018 er kommissorium og proces for en naturpolitik drøftet på Teknik- og Miljøudvalget, og orientering derom er foretaget på møde i Det grønne Råd i januar 2019.

Der er afholdt offentligt møde omkring politikens indhold og retning sidst i februar måned 2019. Sammenfatning af de udsagn, som borgerne bidrog med er samlet i bilag 2.

På fællesmøde mellem Teknik- og Miljøudvalget og Erhverv-, Kultur og Fritidsudvalget i marts 2019 er opsamling fra borgermødet samt indhold i politikken drøftet. Siden er politikens målsætninger drøftet i april måned og udkast til naturpolitikken er drøftet i juni måned 2019 i Teknik- og Miljøudvalget. Det Grønne Råd har drøftet udkast til Naturpolitikken på møde i juni 2019.

Naturpolitikken forventes besluttet i efteråret 2019.

Nordfyns natur - kort og godt

Naturperler

Vores naturperler repræsenterer både havet udfor kysten og naturen i tilknytning til eller tæt ved kyst og fjord indtil den gamle kystlinje.

Det er f.eks.

Odense Fjord

- Nordkysten, stenrev
- Nr. Nærá Strand
- Gyldensteen Strand
- Æbelø og øerne omkring
- Agernæs Storskov
- Flyvesandet
- Enebærodde
- Lisbjerg Mose
- Grindløse Ås
- Vigelsø
- Øland-Lammesø

Nordfyns kyster er helt særlige med den lange kystlinje kun afbrudt af et større bysamfund; med mange fredede naturarealer i tilknytning dertil, lange strækninger med stor vindeksponering og mindre fjorde og vige, som ligger beskyttede. Ligeledes er der en stor kyststrækning ved Odense Fjord samt flere naturmæssigt interessante øer herunder Æbelø og Vigelsø samt havet omkring øerne. Det er her vi kan opleve en meget forskelligartet og særpræget natur, som er vigtig at beskytte og som ikke findes ret mange andre steder.

Naturen i landskabet

Nordfyn byder på store områder med agerjorde. Det centrale Nordfyn består af flade landskaber, som domineres af store marker afskåret af levende hegn og bysamfund liggende spredt. Her får vi oplevelsen af åbne vidder, udsigt og storhed. Den nordfynske muld er værdifuld agerjord. Kultursamfundet og de landskabelige hensyn skal sammen-tænkes med udvikling og sammenbinding af natur for at øge biodiversiteten.

By- og landsby natur

I byer, landsbyer og i periferien rundt om byer er der små lommer af natur, som er brugs-natur/hverdagsnatur. For vores selvforståelse og oplevelsen af natur er hverdagsnatur vigtig. Natur- og grønne områder er med til at skabe variation i det vi ser, skabe oplevelsen af ro og bibeholde kontakten til natur. Selv små områder kan indeholde naturværdier og være med til at skabe en sammenhæng til øvrig natur, hvormed spredningsveje er opretholdt.

Status på naturen i Nordfyns Kommune

I det følgende beskrives naturen i Nordfyns Kommune i tal. Naturværdierne for de største områder og for naturperlerne er velbeskrevne og områdernes tilstand er kendt. Men for mange af de andre og mindre kendte naturområder, er der brug for en øget viden om områdernes værdier og tilstand.

Det samlede beskyttede naturareal på land på ca. 2784 ha udgør 6,16 % af Nordfyns Kommune herunder regnes natur beskyttet af naturbeskyttelsesloven (§ 3 natur og fredninger) og habitatdirektivet (Habitatnaturtyper).

Det samlede § 3 beskyttede areal, som Nordfyns Kommune har registreret, udgør 2667 ha svarende til 5,9 % af kommunen.

I alt 61,47 % af arealerne er registreret som sø fordelt på 386 ha i alt. 16,47 % af registreringerne er mose fordelt på 701 ha, herunder skovmoser. 14,37 % af registreringerne er eng fordelt på 735 ha. 3,95 % og 3,84 % af arealerne er registret som hhv. strandeng (684 ha) og overdrev (primært strandoverdrev) (142 ha). 0,07 % af arealerne udgør hede fordelt på kun to registreringer på samlet 33 ha, begge findes på Enebærodde og udgør Fyns største sammenhængende hedeareal.

I Nordfyns Kommune findes i alt 505 kilometer beskyttet vandløb.

I Nordfyns Kommune findes to Natura 2000 områder hhv. Æbelø, havet syd for og Nærå Strand på 13.161 ha og Odense Fjord som deles med Odense Kommune og Kerteminde Kommune. Nordfyns Kystlinje udgør 97 km i alt.

Nordfyns største naturområder udgør i ha:

- Gyldensteen Strand 616 ha
- Æbelø og øerne omkring 265 ha
- Agernæs Storskov 50 ha
- Enebærodde 296 ha
- Vigelsø 120 ha
- Øland-Lammesø 158 ha

Handleplan

De strategiske mål vil danne basis for fremtidige handlinger og indsatser, såsom pleje, udvikling og sikring af den nuværende natur. I forbindelse med igangsættelse af hver handling vil der tilknyttes oplysning omkring finansieringsmuligheder.

Handlinger indenfor fokusområde - 2019-2023:

Indsats	Formål	Bemærkninger	Fokusområde	Tidspunkt for udførelse
Tilstandsvurdering af den Nordfynske natur	Højne vidensniveauet på kommunens naturarealer mht. værdier og tilstand.	Kommunen har overtaget det statslige 10-årige overvågningsprogram af § 3 arealer i 2019 med tilbagevirkende kraft fra 2015 og frem til 2025. Vi er således forpligtiget til en gennemgang af samtlige § 3 arealer frem til 2025.	Biodiversitet	2019-2025
Facilitere pleje af privat § beskyttet natur, samt øge kommunens § 3 beskyttede areal	At forbedre den eksisterende natur i hele kommunen, samt skabe ny natur, når det muligt.	Pleje kan faciliteres ved at understøtte mulighederne for at øge arealet med afgræsning eller anden pleje. Handling kræver pulje til at understøtte lodsejers tiltag.	Engagement	
Deltage i LIFE-projekter for at opfylde Natura2000 handleplaner	I habitatområder har vi en særlig forpligtigelse for pleje af naturen. Det er muligt at søge midler dertil gennem LIFE-midler til naturforbedringsprojekter.	Der er en egenbetaling i form af medarbejderressourcer eller bistand.	Biodiversitet	2019-2025
Udarbejde nyt plangrundlag for skovrejsning; det grønne Danmarkskort; klimatilpasning og lavbundsområder	Forbedre planlægningsgrundlaget med henblik på helhedsplanlægning, der i højere grad understøtter naturen.	Plangrundlag indarbejdes i næste Kommuneplanrevision.	Biodiversitet Kommunikation	2019-2021
Igang sætte initiativer, som øger børn og øvrige borgers kendskab til og fortrolighed med natur og biodiversitet	Øge kendskabet til biodiversitet og natur, samt indsigten i kommunens og vores fælles forpligtigelse til at passe på den.	Der er ikke afsat midler til evt. projekter.	Oplevelser	

Indsats	Formål	Bemærkninger	Fokusområde	Tidspunkt for udførelse
Udarbejde forskellige foldere/kampagner om naturpleje, evt. i samarbejde med andre aktører/interessenter	Øge kendskabet til fx naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven, samt habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet, og hvad det betyder for egne handlinger.		Kommunikation Engagement	2019-2020
Øge mangfoldigheden af arter på kommunale grønne arealer, samt højne værdien på kommunale naturarealer	Kommunen skal være forgænger for en mere mangfoldig hverdagsnatur og understøtte borgernes engagement for samme.	Skoleprojekt startet op i 2019. Projektets begrænsede omfang afholdes indenfor puljen til Naturbeskyttelse.	Biodiversitet Kommunikation	2019-2020
Indarbejde områdernes naturkarakteristika i nye udstykninger	At fremme naturen i de fremtidige udstykninger til gavn for spredningen af arter og øge naturoplevelsen i boligområder	Retningslinje fremgår af 'Fremtidens udstykninger'.	Biodiversitet Oplevelser	2019-
Udarbejde informationsmateriale om naturen i kommunen	At øge borgernes bevidsthed om den natur som de færdes i.	Udarbejdelsen af infotavler forventes afsluttet i 2020.	Oplevelser	2019-2020
Anvende allergivenlige træer i forbindelse med erstatning og nyplantning i udstykninger og på offentlige arealer, hvor det giver mening	At nedbringe den lokale påvirkning af pollenproducerende træer ved at erstatte med træer uden 'pollenfaktor'. Træer af hjemmehørende arter prioriteres.	Det skal bemærkes, at pollen også kommer langvejs fra, hvorfor det er det 'bedst mulige' hensyn kommunen kan tage.	Oplevelser Kommunikation	2020-

Opfølgning og evaluering

Vi vil sikre os, at vi lykkes med de strategiske mål og de indsatser, som vi igangsætter eller facilitere rundt om i kommunen, ved at følge op på dem.

For at lykkes er det vigtigt, at vi konstant holder fokus på, om der opstår muligheder for at inddrage lodsejere og frivillige samt andre instanser som projektdeltagere, til videndeling og f.eks. til at indgå i samarbejde om at måle effekter af naturtiltag rundt om i kommunen.

På kommunens hjemmeside vil fremgå, hvad vi har nået i løbet af årene og løbende informere om igangværende indsatser og projekter på naturområdet. Det kan være deltagelse i

LIFE projekter, vådområdeprojekter, naturprojekter ved skoler og institutioner, tiltag gennem Havørred Fyn, opfyldelse af Natura2000 handleplaner, græsningsprojekter mv.

Opfølgning og evaluering af politikken sker 1 gang om året på Teknik- og Miljøudvalget.

Bilag 1- Sammenhæng til Vision 2021 og øvrige politikker, strategier og planer

Visionen for naturen rammesættes af Vision 2021 – opdateret; ”Vi skaber et samlet og stærkt Nordfyn”

En til- og fraflytteranalyse for Nordfyns Kommune i forbindelse med opdateringen af kommunens brandingstrategi i 2019 viser, at borgerne flytter til Nordfyn på grund af den dejlige natur, og når folk flytter ud af kommunen, er naturen også det, de savner allermost.

Med politikken ønsker vi særligt at understøtte udviklingen af Nordfyn som en grøn og sammenhængende kommune, som mange tager del i.

Vi har altid blik for balancen mellem land og by. Som én sammenhængende og fælles kommune tager vi vores samfundsmæssige ansvar alvorligt og værner om det klima og miljø, vi giver videre til de næste generationer. Når vi udnytter hinandens ressourcer og deler viden, løfter vi velfærden på hele Nordfyn.

Uddrag fra den opdaterede Vision 2021

Politikken for det aktive medborgerskab

Da store dele af kommunens naturarealer er privateje, kan udviklingen, plejen og adgangen til områderne kun ske i samarbejde med lodsejere. Derfor er Politikken for det aktive medborgerskab vigtig for at sikre, at den Nordfynske natur kan plejes og udvikles ud fra et helhedshensyn.

Politikken understøtter et fællesskab for udviklingen af vores fælles omgivelser både i byerne og på landet.

Friluftstrategien

Friluftstrategien skal være med til at udvikle friluftslivet på Nordfyns. Strategiens formål er at udvikle og anvende friluftslivet til et strategisk aktiv for Nordfyns Kommune, ud fra en langsigtet og bæredygtig tilgang til kommunens natur- og landskabsværdier og ressourcer.

Naturpolitikken skal understøtte, at der skabes den nødvendige balance mellem friluftstaktiviteternes påvirkning af naturen og naturområdernes robusthed.

Kommuneplanen - Det grønne Danmarkskort

Et væsentligt aspekt i at beskytte naturen er at skabe sammenhænge således, at dyr og plantearter kan spredes. Men selve oplevelsen og anvendelsesmulighederne forøges også for besøgende og brugere af områderne ved at sikre, at der er sammenhæng mellem de forskellige grønne områder.

I Kommuneplanen er udlagt mange forskellige områder, som tilsammen kan være med til at skabe større sammenhænge imellem naturområder, beskyttet efter naturbeskyttelsesloven, og øvrige områder såsom potentielle naturområder, lavbundsområder, skovområder, biologiske korridorer mv.

Det Fynske Naturråd, nedsat af Miljøministeriet, har i sommeren 2018 fremlagt deres anbefalinger for at skabe 'Det grønne Danmarkskort', som er et nyt tema i Kommuneplanen. Administrationen skal i 2019 arbejde med at få udarbejdet 'Det grønne Danmarkskort' for Nordfyns Kommune. Dette arbejde kan understøttes af en naturpolitik.

Ved at styrke de grønne sammenhænge i kommunen; f.eks. linjerne og sammenhængen i kulturlandskabet og i naturområderne såvel i det åbne land som i byerne, kan der skabes synergie mellem det grønne og andre emner som sundhed, udvikling, livskvalitet og klima.

FN's Verdensmål

Naturpolitikken knytter sig til kommunens arbejde med FN's 17 Verdensmål og derigennem understøttes en bæredygtig tilgang til de grønne arealers anvendelse, ydermere synliggøres en prioritering af arealernes benyttelse kontra deres beskyttelse.

Følgende af FN's Verdensmål understøttes af Naturpolitikken:

Politikken sætter retningen for den politiske prioritering på området. De politiske prioriteringer udmøntes gennem en række overordnede strategiske mål, som gennem inddragelse af borgere og interesseorganisationen omsættes til handlinger.

Bilag 2 - Hvad sagde borgerne?

Der har været afholdt borgermøde den 27. februar 2019, hvor borgerne blev forespurgt til ønsker og muligheder indenfor de 3 fokusområder, biodiversitet, engagement og oplevelser.

Involveringen af de mange lokale interessenter viste mange ønsker til fremtidens natur og det friluftsliv, som knytter sig til naturoplevelsen.

Biodiversitet:

Kysten er vigtig, både nordkysten og hele Odense fjord - også det under vandet, f.eks. stenrev.

Det er vigtigt at sammenbinde arealer gennem eksisterende naturarealer (særligt ådale, vandløb) og udvide eksisterende naturarealer

Det er muligt at udnytte ekstensive drevet arealer og brakarealer

Mere skov

Biodiversitet kan øges ved at skabe mulighed for spredning - brug det eksisterende = de lavt hængende frugter.

Beskyt den mest værdifulde natur, såvel arter men også store områder, også skovene ved Morud - og skab sammenhæng derfra.

Engagement:

Kommunen skal vise retningen og være forgænger for de tiltag og det engagement, som de ønsker borgerne skal tage del i f.eks. ved at ændre driften på kommunale arealer henimod mere natur eller opkøbe og udvikle naturarealer til gavn for både natur og borgere.

Kommunen skal i højere grad understøtte den frivillige naturpleje og lign. frivillige initiativer f.eks. ved at være behjælpelige med lodsejeraftaler og kontakter eller ved selv at være facilitator ved naturplejeevents.

Kommunen skal i højere grad understøtte mere naturpleje på ekstensivt drevne arealer f.eks. via en ansat til at vejlede og hjælpe med tilskuds- og støttemuligheder eller oprettelse af en pulje til hegning.

Oplevelser:

De vigtigste naturområder for Nordfyns borger er de kystnære områder og især kombinationen af flere naturoplevelser f.eks. kysten og skoven

De store kendte naturområder er Flyvesandet, Gyldensten Strand, Æbelø, Enebærodde og Langsø skovene.

Vi er i naturen for at finde fred og ro og for at opleve dyre- og fuglelivet

Mulighed for at vandre og cykle i naturen – kyststien

Natur tæt på beboelse/institutioner (børn) er vigtig

Mere vild natur

